

causas, 1. effect. n. 1251. qui alios allegat Marta de *jurisdictione*, 4. par. *cavu* 121. ex n. 1. Giurba obiter *conf.* 15. num. 32. Cevallos de *cognitione per viam violentia*, 2. par. quæst. 37. n. 3. & 4. Molcarius *conf.* 19. n. 17. & 18. inclinat Hypolitus de *Martiliis in repetit. rubrice de facie jussorib.* ex num. 132. & *Surdus conf.* 396. n. 19. & 20. lib. 3. quem corruptissime allegat Graffis, faciunt tradita ab eodem *Surdo conf.* 222. n. 2. l. 2. & eodem Graffis *dilect.* 1. effect. num. 281. Scaccia de *judiciis*, l. 1. cap. 11. n. 23. & Barbosa in l. quis posse quam, 7. n. 202. ff. de *Judicis Maufonio de causis exequitatis*, lib. 1. ampliat. n. 17. Et probatur primo; nam quod attinet ad usum, & proxim Regni Neapolitan, obligatio *pœnes acta* non potest exequitatio nisi mandari sine prævia incusatione, ut notat Caravita rit. 128. num. 2. & 3. *Afflictis in constit. editorum* n. 33. rubr. 96. lib. 1. & *decif.* 3. num. 1. Franchis dec. 118. n. 8. & 9. in d. dec. 656. n. 1. neque liquidari instrumentum nisi prævia citatione super tenore instrumenti, ut statuitur in ritu 166. & ibi notat Caravita num. 10. Franchis *dilect.* 118. ex n. 7. & est prædicta notissima; neque vigore pacti exequitativi decernuntur literæ exequitoriales in Regno, nisi prævio mandato solvendo sub couminicatio ne exequitionis, quod vim citationis habet, l. nec quidam, 9. §. ubi decretum, ff. de offic. *Proconf.* & *Legat.* ubi notant Doctores Angelus Aretinus in §. curare, n. 18. *instit. de actionib. Gril. præt. observation.* l. 1. obseru. 19. Maranta in *praxi*, 6. par. tit. de *sententia*, num. 27. Jo. Garcia de nobilitate, *gloss.* 11. §. 1. n. 6. *Parladorius* l. 2. *rerum quotidianarum*, cap. fin. 1. part. §. 1. num. 22. Quæ praxis tametsi in Regno Neapolitan sit usitissima, difficulter potest intelligi, ex qua lege illius Regni originem duxerit, & portius videtur moribus introducta, desumique posse ex iis quæ notant *Afflictis in constit.* *Bajulus si furem*, num. 3. rubr. 64. l. 1. Caravita d. ritu 166. num. 10. & rit. 167. n. 32. *Follerius in praxi censuali*, verb. *quam res iudicatas*, n. 60. Franchis d. dec. 118. n. 9. *Innominate in additione ad finem tractatus Franchis Antonii*, de *liquidationibus instrumentorum*; atque item exemplo sententiarium, quæ in rem iudicata transiit fecerunt, que exequitioni non mandantur nisi prius expedito mandato de patendo, ut notat *Afflictis in constit. dilaciones*, n. 23. & seqq. rubr. 17. lib. 2. Caravita d. rit. 128. n. 7. Imo vero instrumentum *guarentigio* ex sui natura non potest exequitioni mandari nisi prævia citatione, ut ex Baldio in *exequitione*, 5. num. 6. C. quor. appell. non recip. notat *Barzis de guarentigia*, 2. par. quæst. 3. Marianus Socinus in rubr. de *dilacionibus*, art. 7. num. 21. & 22. ubi idem docet procedere in exequitione sententiarium.

914 Quantum vero pertinet ad ius Castellæ, tametsi ex l. 2. tit. 21. lib. 4. recipiat, que vocatur lex Toleti, instrumenta publica *guarentigio* habeant paratum exequitionem, & virtute illorum sine illa citatione rei, expediri possint, & soleant mandata exequitativa super rebus & persona debitorum, ut capiantur pignora, & ipsi sumi debitor si opus sit, tamen in processu via exequitativa ante pignorum addictionem, seu venditionem reus citari debet, ut objiciat si quas habet exceptiones adversus exequitionem, iuxta l. 19. tit. 21. l. 4. recip. & ibi notata ab Azevedo ex num. 95. Rodericus Suarez in l. post rem, ff. de *re judic.* in *declaratione* l. *Regni*, limit. 11. Avendano in *dilectione*, verb. *Almoneda*, item in ista materia aliud, *Parladorius* l. 2. *rerum quotidianarum*, cap. 6. ex n. 297. Gutierrez de *gabellis*, quæst. 67. Atque item praesentia *Judicis* seū confessus, in obligatione *pœnes acta*, pertinet ad solemnitatem, & substantiam dispositionis, & hec extra-judicialia sunt. Quæ vero ad exequitionem obligationis pertinent, aut extra *judicium* a contrahentibus sponte sunt, quemadmodum si reus sponte solveret, seu promissa impleret, & obligatio non dicteret in *judicium deducta*, aut super ea versari lis: (lis enim tunc dicuntur incipere, & pender cum citatio legitima à *Judice* fieri sufficiat per notitiam citati, ut docet text. in *lementin.* cum l. 2. & ibi *Glossa*, verb. *ad partem*, ut *lie pendente*, Guido Papa *decif.* 488. Menochius de *arbitriis*, l. 2. *cavu* 202. num. 5. & 8. *Lancellotus de attentatis*, 1. par. in *prefatione*, num. 25. alias num. 18. cum seqq. & 2. part. cap. 4. in *prefatione*, ex num. 1. & ex n. 28. tom. 5. tractat. Covarruvias in *prædictis*, cap. 15. ex n. 6. *Parladorius in sejuncturis*, different. 136. ex num. 3. *Farinacius in fragmentis criminalibus*, liter. C. ex num. 367.) aut adiutor *Judex*, qui compellat rei intentum ad satisfaciendum obligationi; & tunc obligatio in *judicium deducitur*, & quantum-

Disputatio II. Quæst. VII. Sect. III.

rumvis via judicialis sit summaria, & exequitativa, quod ad hoc attinet, attamen super obligatione lie versatur, & judicialiter procedit ad ejus implementum, invoca *Judicis jurisdictione*, & ejus usu. Atqui preventio actus judicialis est, per citationem factus. Ergo neque inducitur ex obligatione *pœnes acta*, neque ex clausula *guarentigia*, que sunt prorsus extrajudicialia.

918 Neque satisfaci si dixeris, obligationem *pœnes acta* robur accipere ex calore *judicij*, & *Judicis assistentia*, & obligationem *guarentigiam* ex interventu *Judicis* ad contractus, vel Notario vicem *Judicis* habente, & ejus loco præceptum *guarentigium* illi inferente, ut late prosequitur Rodericus Suarez in l. post rem *judicatam*, ff. de *re judicata*, in *declaratione* l. *Regni*, in *evidentiis*, §. sequitur *vestigia*, ex num. 1. Non inquam *fatisfacie*, nam quidquid sit obligatio *pœnes acta*, totum enim est umbratilis, & fictus magis quam verus *jurisdictionis* usus, & re ipsa solum tractatus certa solemnitate, & pactis vallatus, quidquid inquam sit *judiciale* in isto contractu solemnii, totum est circa citationem legitimam: actus vero etiam *judiciales* circa citationem, preventio non inducunt, ut dixi num. 876. cum sequentibus. Ergo per contractum *guarentigium*, aut obligationem *pœnes acta*, non sit preventio; & quod consequens est, cum ista obligationes in *judicium exequenda* deducuntur, & versatur lis super eum effetu, & implemento, debet res tractari coram *Judice* rei legitimo tempore exequitionis, non coram *Judice*, qui erat legitimus tempore conventionis.

919 Ex quibus inserunt primo, reiudicandam esse limitationem istius secundæ sententiae, quam sequitur, in quam inclinat Franchis d. decif. 656. num. 3. & 4. videlicet, tunc censendam esse factam preventioem ex obligatione *pœnes acta*, vel *guarentigia*, cum in aliqua Curia, seu Provincia ista obligations, ita obtinerent vim rei *judicatae*, ut nullo alio extrinsecus requisito possent exequitioni mandari, ut re vera contingat in Regno Castella, in quo publica scriptura exequitioni mandatur, sine illo alio extrinsecus requisito, præterquam presentatione coram *Judice* facta, qua præmissa virtute eorum expeditur litteræ exequitoriales, seu mandatum de exequendo, ea enim limitatio vera non est. Quippe cum expeditio litterarum exequitorialium, seu mandati de exequendo, qui actus judicialis est, præcedat citationem, ac per consequens preventioem non inducat, quemadmodum neque productio libelli, nec mandatum *Judicis* de examinantis testibus pro inquisitione, nec eorumdem testium examinatio preventioem facit, ut dictum est superius, num. 876. cum duobus sequentibus.

920 Secundo inferunt, quod attinet ad præsentem articulum a pari procedere *jurisdictionem* *seculari*, & *Ecclesiastica*; videlicet ut quemadmodum in favorem *jurisdictionis Ecclesiasticae*, non censetur facta preventio ex obligatione *guarentigia*, ut laicus ea adstrictus factus Clericus convenienti possit pro ejus exequitione coram *Judice laico*: ita neque è converso, qui cum esset Clericus gaudens privilegio fori, obligationem *guarentigiam* contraxisset, & post amissio privilegio de ea obligatione esset convenientius, non ad Ecclesiasticum, sed ad secularium trahendus esset. Neque enim unius, aut alterius *jurisdictioni* detrahere debemus, dicto cap. novit. 13. de *judicis*, & quod de una sentimus, de alia patiter *Judicem* neceſſe est argumento textus singularis, & optimi in cap. 2. de *exceptionibus in sexto*; & qui hanc in re inter unam, & alteram *jurisdictionem* discrimen inducunt, ex quibus sunt Gratianus *disceptationum forensium*, cap. 226. fere per totum, sed præferim ex num. 20. & num. 40. Giurba *confil.* 15. num. 31. 32. & 35. Riccius ad *dilectam decisionem*. Franchis 656. invenimus ille, & sine fundamento loquitur, cum ratio disparitatis vera sedans intellectum reddi non possit, si res ad amissiū, & radicibus consideretur, iuxta quam doctrinam die 15. Septembris anni 1628. decisum est in Sac. Consil. me interveniente, cum prædicta essent allegata in causa Benedicti Codæ, cum Annejo de Mari Clerico, qui conveniebat ad solvendam certam quantitatem ex instrumento *guarentigio* facta, tempore quo gaudebat privilegium clericali, coram Mag. Cur. Vicar. quia tempore capiti *judicij* habitum clericalem deposuerat, & privilegium amiserat, & nihilominus petebat remissionem ad Ecclesiasticum, denegandam esse remissionem, ut denerata erat à Mag. Cur. in banca de Villafuoco.

Carleval. de *Judiciis*, Tom. I.

921 Neque obstant argumenta adducta pro prima sententia contraria. Nam ad primum respondendum est primo, obligationem *pœnes acta*, seu *guarentigiam* parem esse, & similem sententia, que robur obtinuit rei *judicatae* quoad vim exequitativam, quoniam noviori jure, & statutis Provinciarum, quoad hunc effectum sunt æquiparatae, & exæquate: ceterum quoad alios effectus, & juris articulos esse valde diversas, & dissimiles. Nam limitata exæquatio limitatum producit effectum, l. in agris, ff. de *adquirend. rer. domin.* ideo tametsi actione super re in *judicium deducta*, & sententia lata, etiam quæ vim rei *judicatae* obtinuit, ante exequitionem, & adhuc maneat res affecta vitio litigiosi, ut docte adnotavit Joannes Faber in leg. *lite pendente*, C. de *litigiosis*, & Ludovicus Gomez in *regula de annali possessor*, quæst. 44. ubi doctissime disputat, adductis in eandem rem multis Rotæ *decisionibus*, & *Lancellotus de attentatis* 2. part. cap. 4. ex num. 230. & 234. & plane præsupponit Franchis decif. 545. quo sit, ut si quis reus damnatus restitueret rem, quam possidet per sententiam, quæ in *judicatum transfirat*, post ipsam illam eandem rem in aliis trasfuerit, possit sententia exequitioni mandati contra novum possessor, sine novo processu, tanquam contra possidentem rem litigiosam, ut probat in Regno, cap. *conventus* 151. & ad eum locum Sebastianus de Neapoli, & Joannes Antonius de Nigris, Franchis dec. 464. & d. dec. 545. quam sententiam jure communis spectato tradidit Baldus in l. ob *maritorum* 2. num. 8. C. *ne uxor promarito*, & in l. *exequitorem* 8. num. 27. C. de *exequit. rei judic.* Paulus Castrensis in leg. *Divo Pio* 15. §. si *super rebus*, n. 8. ff. de *re judic.* & alii inferius referendi. Non tamen, quia facta sit super aliquam re obligatio *guarentigia*, vel *pœnes acta*, manebit affecta vitio litigiosi. Item vis exequitativa obligationis *guarentigia* personalis jure Hispano præscribitur decennio; vis vero exequitativa sententiae in rem *judicatae*, ut nullo alio extrinsecus requisito possent exequitioni mandari, ut re vera contingat in Regno Castella, in quo publica scriptura exequitioni mandatur, sine illo alio extrinsecus requisito, præterquam presentatione coram *Judice* facta, qua præmissa virtute eorum expeditur litteræ exequitoriales, seu mandatum de exequendo, ea enim limitatio vera non est. Quippe cum expeditio litterarum exequitorialium, seu mandati de exequendo, qui actus judicialis est, præcedat citationem, ac per consequens preventioem non inducat, quemadmodum neque productio libelli, nec mandatum *Judicis* de examinantis testibus pro inquisitione, nec eorumdem testium examinatio preventioem facit, ut dictum est superius, num. 876. cum duobus sequentibus.

922 Secundo inferuntur, quod attinet ad præsentem articulū a pari procedere *jurisdictionem* *seculari*, & *Ecclesiastica*; videlicet in sententia l. 1. in l. 1. ff. de *confessis*, Berrachino de *gabellis* 4. membr. 8. par. *principal.* n. 1. 2. & seqq. tom. 12. tractat. & Julio Ferreto *tractat. de gabellis* 388. codena tomo. Sicut econtra, si statutum exaret jubens solvi de omnibus contractibus *guarentigatis*, & habentibus parata exequitionem gabellam aliquam, non tamen ideo solvetur de sententiis habentibus parata exequitionem, quod ha sententia sine illis contractibus, quoad vim exequitativam exæquate, ut colligitur ex traditis ab eodem Julio Ferreto, ubi supra, ex num. 317. per multos sequentes. Itaque exæquatio instrumentorum *guarentigiorum*, & obligationum, *pœnes acta*, cum sententia in *judicatum transacta*, non est indefinita, aut universalis, neque viget in omnibus, & per omnia, ac per consequens, etiam si sint instar sententiarium, non ideo coligitur ex istis obligationibus induci preventioem.

Secundo respondetur, sententiam non esse actum *judiciale* eius natura, ut ex ea inducatur preventio. Nam etiam inter duos *Judices* de causa cognoscentes alterius prius sententiam ferat, quam alius, non censetur causam prævenisse, ut dictum est supra, num. 893. sed preventio inducitur per legitimam citationem, ut dictum est, num. 879. Ita cum instrumenta *guarentigia*, & obligationes, *pœnes acta* non exequuntur citationem, sed sententiae, non possunt, ut deducitur ex traditis à Bartolo in l. 1. n. 1. ff. de *confessis*, Berrachino de *gabellis* 4. membr. 8. par. *principal.* n. 1. 2. & seqq. tom. 12. tractat. & Julio Ferreto *tractat. de gabellis* 388. codena tomo. Sicut econtra, si statutum exaret jubens solvi de omnibus contractibus *guarentigatis*, & habentibus parata exequitionem gabellam aliquam, non tamen ideo solvetur de sententiis habentibus parata exequitionem.

923 Ad secundum argumentum respondetur primo, si quid probaret, probatum etiam non solum ex obligatione *guarentigia* induci preventioem, sed etiam ex quibusvis contractibus, & convenientem esse reum coram eo *Judice*, cui subiectabatur tempore contractus, quod plane falsum est, & absurdum, ab omnique opinioni alienum.

Secundo respondetur, falsissimam prorsus esse, & ab omni ratione alienam, planeque erroneam, juxta veram juris doctrinam, illam propositionem, nempe inspicendum esse tempus delicti ad dignoscendum quis sit futurus legerimus *Judex punitionis*, pro qua plures retuli supra num. 628. in fine. Passi vero sunt equivocationem, qui universum hac propositione utuntur, ex rectu in leg. 1. n.

L 4 prin-

principio, ff. de pœnis, & traditis ibi à Doctoribus, videbatur ad imponendam penam inspicendum esse tempus delicti, non sententia. Quod verissimum est, non tam in de sequitur quoad legitimandum judicium, & ad eundum legitimum Judicem, qui est effectu valde diversus, idem tempus esse spectandum; quod recte consideravit Gutierrez lib. i. tit. de reo, §. 1. num. 4. in fin. tametsi agat de sententia criminali, Lopus allegat. 118. num. 4. Aufrius ad Cappellam Tholosanam, decisi. 147. num. 2. Cavalcanus decisi. 10. num. 32. lib. 5. Vivius dec. 49. num. 6. Cavallos de cognitione per viam violentia, 2. pars quest. 37. num. 5. Ambrosinus de immunitate, cap. 20. n. 47. & 49. Giurba cons. 15. num. 38. Mollesius ad confit. Neapolit. tom. 2. part. 2. tit. de personis, in additionibus ad quest. 8. num. 3. Marta de jurisdict. 2. part. cap. 2. num. 21. & 23. ubi ramen loquitur de exequitione circa personam, non circa bona, verum 4. part. caſu 12. num. 6. & 7. & caſu 151. ex num. 5. universum loquitur.

Secunda nihilominus sententia, quæ est magis vera, 921 magisque juri conformis, affirmat exequitionem sententie late à Judge laico contra laicum postea factum Clericum, vel contra Clericum in iis casibus, quibus laicus, contra Clericum potest legitimiter procedere, posse fieri ab eodem Judge laico, qui illam legitime tulit contra bona Clerici. Eam sequuntur Jo. Andreas in cap. 1. num. 19. in fine, de obligat. ad raciocin. non ordinand. Federicus de Senis consil. 97. n. 5. in fine. Marianus Socinus in d. cap. proposiſti, num. 54. vers. 5. exemplificant, Antonius de Matthais de prorogatione jurisdictionis, n. 34. vers. aut in iudicio civili, tom. 3. tractat. 1. part. Tuscus liter. P. concl. 646. num. 13. 14. & 15. Bossius ii. de for. competenti. num. 145. & tit. de pœniſ., num. 38. Ursillus ad afflict. decisi. 212. num. 2. in fine, Marta sibi inconsitans de jurisdictione, 2. part. cap. 2. num. 27. Probat primo ex communī doctrina Doctorum, 922 quā colligunt ex textu in d. l. cum quedam, in principio, qui dicunt, quandocunque jurisdictione Judicis confirmatur quoad cognitionem aliquid causa, censeri debere exequitionem, quoniam ejusdem jurisdictionis est sententiam ferre, & eam exequitione mandare, etiam si interius forum mutetur. Ita docent d. l. cum quedam, in principio, Baldus ante n. 1. Albericus num. 1. Angelus num. 2. Fulgosius n. 2. Paulus num. 5. Alexander n. 6. Decius num. 7. Jaf. n. 5. Sebastianus Sapia num. 28. Cagnolus num. 23. Antonius Faber in rationib. ibi, in ratione decidendi, Surdus cons. 152. num. 21. & 22. lib. 2. Giurba decisi. 23. num. 2. quorum quidam in specie loquuntur de sententia lata adversus laicum, qui post sententiam fit Clericus.

Secundo quoniam preventio nullum habet effectum, 923 si lata sententia jurisdictionis cessaret, apertaque esset fraudibus via, si potestari rei relinquenter, ut quovis modo eximeret se à jurisdictione Judicis eum damnantis, atque ita se immunem, & securum redderet ab exequitione sententie contra ipsum latam.

Tertia tandem incidit hoc loco difficultas, an caſu, quo preventio locum non haberet, quia subingreditur nova persona in judicium, non vocata in locum rei, quoniam scilicet lite pendente, seu ante, sive post sententiam latam, in eum sit translata possessio rei in judicium deducta, effectaque litigiosa, quæ tamē persona gaudeat privilegio fori, aut alieno foro communi subjicitur, & non Judici, qui de causa cognovit, possit ne tunc Judge, qui sententiam tulit, eam exequitione mandare contra novum possessorem alieni fori propria autoritate, quasi preventios effectus, non solum tangat personas in iudicio intervenientes, sed etiam redudat in res ipsas in iudicium deductas, & efficiat, ut possit ceptum iudicium usque ad exequitionem inclusivē continuari adversus personam in iudicium non vocatam, ad quam dolo actoris exequitionis subterfugiē causa, est translata rei litigiosa possessio.

In qua ego tres casus distinguendos existim. Primus 924 est, cum novus possessor in iudicium non vocatus subjicitur foro ejusdem Judicis, qui sententiam tulit. Secundus, cum novus possessor subjicitur diversa privilegia jurisdictioni, veluti si esset Clericus, aut Monachus, aut Miles. Tertius cum novus possessor est alterius jurisdictionis ordinaria, veluti si esset laicus alterius territorii, aut Provinciae.

Primo caſu resolutio non est sine controversione. Nam Bartolus in l. à Divo Pio, 15. §. si super rebus n. 7. ff. de re jud. & in l. si quis postea, 17. §. Index, n. 3. & 4. ff. de dann. inf. sensit non posse recta via sententiam latam contra eum, qui dolo desit possidere, exequitione mandari contra tertium possessorem; sed necessarium esse, prius agi actione revocatoria, juxta §. item si quis in fraude,

fuerit. Ita de primo caſu loquentes sentiunt Speculator lib. i. tit. de reo, §. 1. num. 4. in fin. tametsi agat de sententia criminali, Lopus allegat. 118. num. 4. Aufrius ad Cappellam Tholosanam, decisi. 147. num. 2. Cavalcanus decisi. 10. num. 32. lib. 5. Vivius dec. 49. num. 6. Cavallos de cognitione per viam violentia, 2. pars quest. 37. num. 5. Ambrosinus de immunitate, cap. 20. n. 47. & 49. Giurba cons. 15. num. 38. Mollesius ad confit. Neapolit. tom. 2. part. 2. tit. de personis, in additionibus ad quest. 8. num. 3. Marta de jurisdict. 2. part. cap. 2. num. 21. & 23. ubi ramen loquitur de exequitione circa personam, non circa bona, verum 4. part. caſu 12. num. 6. & 7. & caſu 151. ex num. 5. universum loquitur.

Probatur primo ex communī doctrina Doctorum, 925 quā colligunt ex textu in d. l. cum quedam, in principio, qui dicunt, quandocunque jurisdictione Judicis confirmatur quoad cognitionem aliquid causa, censeri debere exequitionem, quoniam ejusdem jurisdictionis est sententiam ferre, & eam exequitione mandare, etiam si interius forum mutetur. Ita docent d. l. cum quedam, in principio, Baldus ante n. 1. Albericus num. 1. Angelus num. 2. Fulgosius n. 2. Paulus num. 5. Alexander n. 6. Decius num. 7. Jaf. n. 5. Sebastianus Sapia num. 28. Cagnolus num. 23. Antonius Faber in rationib. ibi, in ratione decidendi, Surdus cons. 152. num. 21. & 22. lib. 2. Giurba decisi. 23. num. 2. quorum quidam in specie loquuntur de sententia lata adversus laicum, qui post sententiam fit Clericus.

Secundo quoniam preventio nullum habet effectum, 926 si lata sententia jurisdictionis cessaret, apertaque esset fraudibus via, si potestari rei relinquenter, ut quovis modo eximeret se à jurisdictione Judicis eum damnantis, atque ita se immunem, & securum redderet ab exequitione sententie contra ipsum latam.

Tertia tandem incidit hoc loco difficultas, an caſu, quo preventio locum non haberet, quia subingreditur nova persona in judicium, non vocata in locum rei, quoniam scilicet lite pendente, seu ante, sive post sententiam latam, in eum sit translata possessio rei in judicium deducta, effectaque litigiosa, quæ tamē persona gaudeat privilegio fori, aut alieno foro communi subjicitur, & non Judici, qui de causa cognovit, possit ne tunc Judge, qui sententiam tulit, eam exequitione mandare contra novum possessorem alieni fori propria autoritate, quasi preventios effectus, non solum tangat personas in iudicio intervenientes, sed etiam redudat in res ipsas in iudicium deductas, & efficiat, ut possit ceptum iudicium usque ad exequitionem inclusivē continuari adversus personam in iudicium non vocatam, ad quam dolo actoris exequitionis subterfugiē causa, est translata rei litigiosa possessio.

In qua ego tres casus distinguendos existim. Primus 927 est, cum novus possessor in iudicium non vocatus subjicitur foro ejusdem Judicis, qui sententiam tulit. Secundus, cum novus possessor subjicitur diversa privilegia jurisdictioni, veluti si esset Clericus, aut Monachus, aut Miles. Tertius cum novus possessor est alterius jurisdictionis ordinaria, veluti si esset laicus alterius territorii, aut Provinciae.

Primo caſu resolutio non est sine controversione. Nam Bartolus in l. à Divo Pio, 15. §. si super rebus n. 7. ff. de re jud. & in l. si quis postea, 17. §. Index, n. 3. & 4. ff. de dann. inf. sensit non posse recta via sententiam latam contra eum, qui dolo desit possidere, exequitione mandari contra tertium possessorem; sed necessarium esse, prius agi actione revocatoria, juxta §. item si quis in fraude,

dem, inst. de act. & torum titulum de iis, que in fraudem creditorum, ff. & C. & alienatione revocata exequitionem suum effectum fortitram, Bartolus sequitur Alexander in d. §. si super rebus, n. 10. Surdus dec. 306. n. 6. Rolandus à Valle cons. 5. ex n. 8. vol. 2. quam sententiam Covarruv. in pract. cap. 15. num. 7. vers. imo ex hac, ait juv magis probari, & esse frequentiori Doctorum suffragio receptam. Verum est Bartolus istis locis non loqui expresse de re litigiosa, sed de re per fraudem alienata, potest autem frus in alienatione rei contingere circa vitium litigiosi.

Verum aliij, quorum opinionem veriorem credo, in caſu, de quo loquimur, existimant sententiam latam contra reum, qui rem litigiosam ante, vel post ipsam sententiam in alium transflui dolo defensu possidere, posse recta via fine novo processu contra tertium possessorem in judicium non vocatum exequitioni mandari. Hanc sententiam tuerit Cynus in l. 1. num. 11. & 12. C. de alienat. judicij mutand. caus. fact. eadem in his terminis amplectitur Bartolus in l. 1. creditors 3. num. 23. C. de pignoribus, & in l. 1. §. 6. inter. n. 3. C. de litigiosi, Bald. in l. ob maristorum 2. n. 8. C. n. uxori pro marito, Paulus in d. l. a Divo Pio, §. si super rebus, n. 8. Jaf. n. 10. ff. de re jud. Afflits in conf. eorum fraudibus, n. 10. & 11. rubr. 41. l. 2. Rodericus Suarez in l. post rem, ff. de re jud. in declaratione l. Regni, limitar 1. num. 4. Covarruvias in pract. d. cap. 15. n. 7. Cacheranus dec. 65. num. 4. Peguera dec. 205. num. 4. Cavalcanus dec. 16. num. 7. & 8. 1. part. Capcius dec. 128. num. 6. Andreas Gail practicar. obser. l. 1. observat. 118. Surdus cons. 405. num. 8. vol. 3. & cons. 533. ex num. 1. vol. 4. tametsi ibi agat de sententiam à seculari de ea restituenda exequitioni mandari tanquam in bonis subdit. & ejusdem jurisdictioni subjectis. Non inquam satisfaciet qui dixerit ex translatione rei litigiosi, 935 in Clepicum dominium non transferri, cum invalida sit alienatio, l. ultima, C. de litigiosi, ubi Doctores, Afflits, decisi. 331. num. 2. Menochius de presumptionibus, lib. 2. presumpt. 97. ex num. 31. & notavi supra, num. 921. ac per consequens rem in eum alienata manere sub dominio laici alienantis, & ideo posse sententiam à seculari de ea restituenda exequitioni mandari tanquam in bonis subdit. & ejusdem jurisdictioni subjectis. Non inquam satisfaciet, quoniam quantumvis sit invalidus titulus alienationis, translatu est possesso in Ecclesiasticum, quæ etiam vere obtinetur ex titulo invalido, l. 1. §. si vir uxori, ff. de acquir. possesso, ut considerat etiam Sincus d. cons. 13. n. 4. vol. 4. qua Clericus privari non potest, nisi in iudicium vocetur, cap. licet Episcopus 28. de probend. & dignit. in sexto: in iudicium autem à Judge seculari vocati nequit, ut nemini supra, quest. 5. n. 351. ubi ex eadem ratione dixi non posse jubente seculari Judge exequitioni mandari instrumentum census adversus Clericum ex titulo particulari successorem hypothecarum in specie censi obligatarum.

Contraria tamen sententiam, quinimo latam à Judge laico, sententiam posse ab eodem exequitioni mandari propria authoritate adversus Clericum, in quem alienata est res litigiosa, amplexus est Ursillus ad afflict. dec. 22. num. 2. & ad dec. 31. num. 3. in quotum primo loco refert pro hac opinione decisionem Sacr. Conf. latam anno 1564. sed non afferit illud fundamentum. Ego refero aliam me interveniente factam die 12. Aprilis anni 1628. in causa Claudii Terracine Clerici, cum Prudentia Benaja, Actuario Carbone. In qua cum prius latum est decretum in Sacr. Conf. quo jubebatur causam remitti, qua ex parte tangebat Clericum, ad Ecclesiasticum Judicem, & ab eo supplicatum, in instantia reclamationis facto verbo revocatum est, & noviter decretum causam debere remanere in Sacr. Conf. habito pro vero, cap. Regni conventus, locum etiam habere adversus Clericum contra praedictam decisionem. 545. Vincentius de Franchis, & ceteri Domini collegae testati sunt de aliis similibus decisionibus. Pro quibus solum expensum est illud, quod contraria sententia admisita aperiretur via fraudandi iudicia secularia, & eorum effectus, & eludendi jurisdictionem Judicis sententiam ferentis, spernendique authoritatem, & vim iudiciorum, eamque exponendi calumniis insuperabilibus in hoc Regno frequentissimis. Eadem decisio posset confirmari ex verbis Baldi in l. edito, ultima, n. 54. C. de edit. D. Adrian. toll. qui ait: Nam si in fraudem jurisdictionis Clericos successit predani, non est curandum unum obolum de Clericatu, quia Ecclesia, quod vult in se, ut sua jurisdictione non fraudetur, debet velle in aliis, c. 1. vers. Ecclesiæ, de alienatione feudi, qui est tit. 13. l. 1. feudorum, ubi notat id Baldus n. 5. & 10. Posset item confirmari ex eo, quod quamvis regulate sit in singularem successorem non transferri instantiam, ut dixi supra, quest. 5. n. 348. tamen id limitandum est, cum in iudicio exercetur actio realis, vel in rem scripta, ut desumitur ex doctrina Bartoli in l. Lucius 78. §. rogatus, n. 1. ff. ad trebell. quam approbat Petrus dec. 177. lib. 2. Mohe-